

การบูรณาการความร่วมมือของส่วนงานเพื่อพัฒนาการให้บริการผลงานวิชาการ
บนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จามจุรี จิโนสวัสดิ์*

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

Collaboration among Units for Advancing Academic Works and Services on
the Chiang Mai University Digital Collection (CMUDC)

Jamjuree Jinosawat*

Chiang Mai University Library

239 Huay Kaew Road, Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province 50200

E-mail: jamchuri.j@cmu.ac.th

DOI: 10.66692/pulinet.13.1.2664

► รับบทความ 25 กุมภาพันธ์ 2569 ► แก้ไขบทความ 15 พฤษภาคม 2569 ► ตอรับบทความ 21 พฤษภาคม 2569

บทคัดย่อ

การบูรณาการความร่วมมือของส่วนงานเพื่อพัฒนาการให้บริการผลงานวิชาการบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลให้เป็นระบบกลางในการจัดเก็บ เชื่อมโยง และเผยแพร่ทรัพยากรดิจิทัลของมหาวิทยาลัย โดยบูรณาการความร่วมมือจากส่วนงานต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะผ่านการสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนาให้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลสามารถเข้าถึงและใช้งานร่วมกัน แผนการดำเนินงานประกอบด้วยกรอบการอบรมเกี่ยวกับระบบ CMUDC การลงรายการ และการติดตามผลผ่านกิจกรรมสนทนากลุ่ม ในประเด็นด้านปัญหาและความต้องการในการจัดการผลงานวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า การใช้งาน CMUDC ของผู้ปฏิบัติงานไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากการลงรายการไม่ใช่ภารกิจหลัก การประสานงานล่าช้า และขาดความรู้ด้านการลงรายการ ส่งผลให้ปริมาณทรัพยากรดิจิทัลที่นำเข้าสู่ระบบไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงรูปแบบการแสดงผลและการสืบค้นควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ข้อค้นพบชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีนโยบายระดับมหาวิทยาลัยที่ชัดเจนในการพัฒนาคอลเล็กชันดิจิทัลร่วมกับทุกส่วนงาน โดยเฉพาะส่วนงานด้านการวิจัยที่มีผลงานจำนวนมากแต่ขาดช่องทางเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพ หากมีนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหารระดับสูงจะช่วยยกระดับการจัดเก็บ การเข้าถึง และการเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

การบูรณาการความร่วมมือ, ผลงานวิชาการ, คลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

The Integration of collaboration among units to enhance the provision of academic works on the Chiang Mai University Digital Repository aims to develop the digital repository as a central system for storing, linking, and disseminating the university's digital resources. This is achieved through collaboration with various units and by examining the operational context, challenges, and recommendations via group discussions to improve the accessibility and shared use of digital resources. The implementation plan includes training on the CMUDC system, cataloging procedures, and continuous monitoring through follow-up group discussions to assess operational issues and needs related to managing academic works. The results revealed that the use of the CMUDC system was inconsistent due to cataloging not being a primary responsibility, delayed coordination between units to obtain data, lack of knowledge in cataloging, and staff turnover without proper knowledge transfer. This led to a lower-than-expected volume of digital resources being entered into the system. Additionally, improvements are needed in the system's display and search functionalities. Findings highlight the necessity of a clear university-wide policy to guide the development of the digital collection in collaboration with all units, especially research-related units that generate large volumes of work but lack efficient dissemination channels. A clear policy, led by senior management, would significantly enhance the collection, access, and dissemination of Chiang Mai University Digital Collection efficiency and effectiveness.

Keywords

Integrated Collaboration, Academic Works, Chiang Mai University Digital Collection

บทนำ (Introduction)

คลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University Digital Collection: CMUDC) ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการจัดเก็บ เชื่อมโยงและเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีคุณค่าต่อการศึกษาและการวิจัยของชุมชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสังคม โดยมุ่งเน้นการเปิดให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างเสรี เพื่อส่งเสริมให้คลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นแหล่งรวมข้อมูลวิชาการที่มีคุณภาพ และรองรับการใช้งานด้านการเรียน การสอน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อชุมชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้เป็นสถาบันชั้นนำที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ที่พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อรองรับทักษะแห่งอนาคต พร้อมทั้งส่งเสริมการผลิตผลงานวิชาการที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2568) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงเล็งเห็นถึงบทบาทสำคัญของส่วนงานต่าง ๆ ในฐานะแหล่งสร้างสรรค์องค์ความรู้ อันประกอบด้วย ผลงานวิจัย คลังข้อสอบ เอกสาร ตำรา ตลอดจนสื่อวิชาการอื่น ๆ ที่มีคุณค่า ให้สามารถทำงานเชิงบูรณาการบนแพลตฟอร์มเดียว เพื่อให้บริการและเผยแพร่บนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงได้เชิญชวนส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้มีความหลากหลายของข้อมูลวิชาการ เพื่อยกระดับความพร้อมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลวิชาการที่มีคุณภาพ

ปัจจุบันมีส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่สนใจเข้าร่วมตอบรับและให้บริการข้อมูลบนคลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในกลุ่มผลงานวิชาการ ตั้งแต่ปี 2566 ถึงปัจจุบัน สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ส่วนงานสังกัดห้องสมุด จำนวน 9 ส่วนงาน 11 คอลเล็กชัน และ 2) ส่วนงาน/คณะ จำนวน 5 ส่วนงาน 6 คอลเล็กชัน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2568) ซึ่งทุกส่วนงานมีบทบาทในการจัดการข้อมูลดิจิทัล โดยมีสำนักหอสมุดทำหน้าที่ตรวจสอบ สนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการใช้งานระบบ การให้คำปรึกษา การติดตามความก้าวหน้า และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการใช้งานระบบ CMUDC และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งในเรื่องมาตรฐานสื่อดิจิทัล การแปลงผันข้อมูล และการลงรายการเมทาเดตา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ส่วนงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วม เพื่อสร้างมาตรฐานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างส่วนงานและสำนักหอสมุดให้สามารถพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามการจัดการคลังสารสนเทศดิจิทัลให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานอย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานจากทุกส่วนงานในการพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง จึงต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานตลอดจนรับทราบถึงปัญหาที่ส่วนงานพบเจอ เพื่อให้การจัดการข้อมูลบนระบบคลังสารสนเทศมีความต่อเนื่อง ถูกต้องและทันสมัย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุง เพื่อยกระดับคลังสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการจัดเก็บและเผยแพร่ผลงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อการใช้งานของผู้ใช้บริการได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัล โดยทำงานเชิงบูรณาการร่วมกับส่วนงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้เป็นระบบกลางสำหรับการจัดเก็บ เชื่อมโยง และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถสืบค้นได้ในระดับ Global Search
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและความต้องการ ด้านการจัดการผลงานวิชาการของส่วนงานที่เข้าร่วมพัฒนานบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันของส่วนงาน

วิธีการดำเนินการ (Methodology)

1. จัดทำโครงการพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลตามแผนกลยุทธ์สำนักหอสมุด พ.ศ. 2566–2570 ภายใต้แผนกลยุทธ์ของงานพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน ฝ่ายจัดการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. สำรวจความต้องการและความสนใจของส่วนงานห้องสมุดและส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC
3. จัดกิจกรรมการบรรยายความรู้ให้แก่ส่วนงาน เรื่อง ระบบคลังสารสนเทศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พร้อมจัดทำแบบตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันของส่วนงาน โดยจัดบรรยายผ่านระบบ Zoom Online Meeting
4. จัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ส่วนงานที่ตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC
5. สำนักหอสมุดตรวจสอบ จัดทำรายงานแก้ไข และเผยแพร่สารสนเทศดิจิทัลบนระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) กับส่วนงานที่เข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน โดยมุ่งประเด็นด้านการพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันของแต่ละส่วนงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

และความเข้าใจต่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง อันจะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. สรุปโครงการและนำเสนอผลการจัดทำโครงการนำเสนอผู้บริหาร

ผลการดำเนินการและอภิปรายผล (Result and Discussion)

ผลการศึกษา

1. จัดทำโครงการพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัล ดำเนินงานโดยงานพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัล ฝ่ายจัดการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นหนึ่งในโครงการขับเคลื่อนกลยุทธ์ ภายใต้แผนกลยุทธ์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ภายใต้กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเข้าถึงและแบ่งปัน โดยทำงานเชิงบูรณาการร่วมกับส่วนงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มดำเนินโครงการต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2566 ถึงปัจจุบัน (ภาพที่ 1)

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (SO)	กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	เป้าหมาย (ปีงบประมาณ)					Key Action plan	โครงการ (Key Project)	ผู้กำกับดูแล/ผู้รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570			
SO1 : สร้างคุณค่า อนุรักษ์และสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลเพื่อการเข้าถึงและแบ่งปัน (Gateway to Learning Resources)										
เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ : มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่า ครอบคลุมทุกสาขาวิชา สามารถเข้าถึงและแบ่งปันได้ในระดับสากล										
1.1 Open Education Resource (OER) 1.1.1 Web Portal 1.1.2 OER Collection 1.2 Repository & Archive System 1.2.1 International Standard for Repository 1.2.2 Elastic / Open Search	กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐานเพื่อการเข้าถึงและแบ่งปัน โดยทำงานเชิงบูรณาการกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย	1. จำนวนดิจิทัลคอลเล็กชันที่พัฒนาใน CMUDC เพิ่มขึ้น (เป้าหมายสิ้นสุดแผน 16 คอลเล็กชัน) 2. ร้อยละการเข้าถึงดิจิทัลคอลเล็กชันใน CMUDC ที่เพิ่มขึ้น (เป้าหมายสิ้นสุดแผน เพิ่มขึ้นร้อยละ 10) 3. ผ่านการรับรองคลังสารสนเทศดิจิทัลมาตรฐานสากล (เป้าหมายสิ้นสุดแผน 1 มาตรฐาน)	3	3	3	3	4	1. พัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัล โดยทำงานเชิงบูรณาการกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอก 2. จัดระบบทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเข้าถึงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 3. ยกระดับเว็บไซต์ตามมาตรฐานสากล เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศดิจิทัล	KP1 โครงการพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัล KP2 โครงการยกระดับคลังสารสนเทศดิจิทัลตามมาตรฐานสากล KP3 โครงการพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัลเชิงบูรณาการตามมาตรฐานสากล ห้องเรียน/ภูมิภาค	1. รองผู้อำนวยการที่เกี่ยวข้อง 2. ฝ่ายจัดการทรัพยากรสารสนเทศ 3. ฝ่ายสารสนเทศฐานข้อมูลและภาพนิ่ง

ภาพที่ 1 แผนกลยุทธ์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

2. สำรวจความต้องการและความสนใจของส่วนงานต่อการเข้าร่วมพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC โดยจัดทำจดหมายเชิญ สื่อประชาสัมพันธ์ และจัดส่งแบบฟอร์มการเข้าร่วมแก่ทุกส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ภาพที่ 2)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 44589

ที่ อว 8394(5)/231 **วันที่** 24 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมรับฟังการบรรยายเรื่อง ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University Digital Collections - CMUDC)

เรียน คณบดีคณะ/ผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก ผู้อำนวยการสำนักงาน/กอง

ด้วยสำนักหอสมุดได้พัฒนาระบบคลังสารสนเทศดิจิทัล Chiang Mai University Digital Collections (CMUDC) (<https://cmudc.library.cmu.ac.th/>) ซึ่งเป็นแหล่งการจัดเก็บ เชื่อมโยงและเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีคุณค่าต่อการเรียนและการวิจัยของชุมชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสังคม ที่สามารถเข้าถึงได้จากแหล่งเดียว สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ นำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เพื่อเป็นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้แก่วางานที่มีการจัดเก็บเอกสารผลงานวิชาการประเภทผลงานวิจัย บทความวารสารวิชาการ ตำราและเอกสารวิชาการต่าง ๆ แต่มีขาดช่องทางการเผยแพร่บนเว็บไซต์หรือฐานข้อมูลของหน่วยงาน สามารถเข้าร่วมพัฒนาระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUDC) รวมถึงเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลของแต่ละส่วนงาน ที่มีการจัดเก็บและเผยแพร่บนคลังสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุดจึงกำหนดจัดการบรรยายเรื่อง ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University Digital Collections-CMUDC) ในวันศุกร์ที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.00-12.00 น. ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom Online Meeting (<https://cmu-th.zoom.us/j/97891740852>) (Meeting ID: 97891740852) ทั้งนี้โปรดลงทะเบียนเข้าร่วมรับฟังการบรรยายได้ที่ <https://cmu.to/Mfhoi> หรือสแกน QR Code ด้านล่างภายในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2568

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านและบุคลากรในสังกัด ได้แก่ ราชบัณฑิตยสถาน บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ หน่วยงานวารสาร หน่วยงานห้องสมุด และหน่วยงานอื่นๆ ในสังกัดที่มีการทำงานวิชาการในหน่วยงาน เข้าร่วมรับฟังการบรรยายในวัน และเวลาดังกล่าว จะขอบคุณยิ่ง

แบบแจ้งรายชื่อเข้าร่วมรับฟังการบรรยาย เรื่อง ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University Digital Collections - CMUDC)

วันศุกร์ที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.00-12.00 น.
ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom Online Meeting
ติดต่อ: งานพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัล ฝ่ายจัดการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด

ชื่อภาพ

เลือกบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้าร่วมรับฟังการบรรยาย เรื่อง ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University Digital Collections - CMUDC

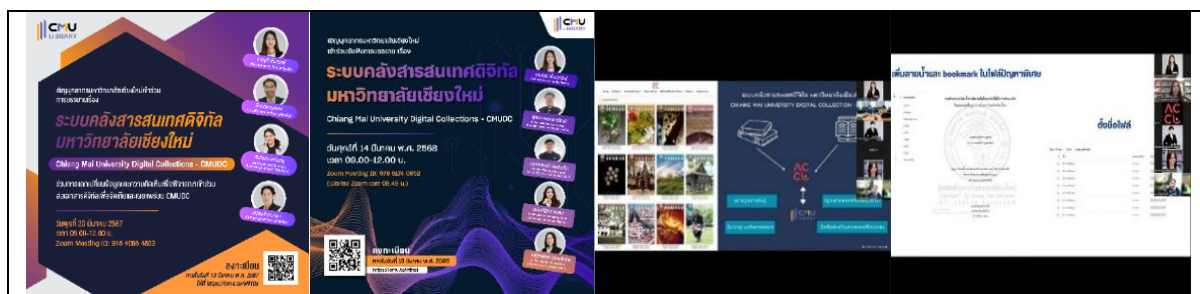
วันศุกร์ที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.00-12.00 น.
Zoom Meeting ID: 978 9174 0852 (เปิด Zoom เวลา 08.45 น.)

ลงทะเบียน ภายในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2568 <https://cmu.thaihost>

ภาพที่ 2 สำรวจความต้องการและความสนใจของส่วนงานต่อการเข้าร่วมพัฒนาค้นหาสารสนเทศดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC

3. จัดบรรยายความรู้ให้แก่ส่วนงาน เรื่อง ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University Digital Collections - CMUDC) ผ่านระบบ Zoom Online Meeting โดยเชิญบุคลากรจากส่วนงานที่เข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC ในรอบปีที่ผ่านมา ร่วมเป็นวิทยากรบรรยายแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เพื่อเป็นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้ทุกส่วนงานได้ทราบถึงที่มา ความสำคัญ ประโยชน์ของการจัดเก็บเอกสารดิจิทัล และร่วมพิจารณาตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันของส่วนงานบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อไป

ในปีงบประมาณ 2567 มีส่วนงานเข้าร่วมกิจกรรมบรรยาย จำนวน 22 ส่วนงาน รวม 64 คน เป็นหน่วยงานที่มีแผนจัดทำเอกสารดิจิทัลเพื่อจัดเก็บและเผยแพร่บนระบบ CMUDC คิดเป็น 53.1% ในขณะที่ยัง 46.9% ยังไม่แน่ใจและยังไม่ตอบรับการเข้าร่วม และในปีงบประมาณ 2568 มีส่วนงานเข้าร่วมกิจกรรมบรรยาย จำนวน 20 ส่วนงาน รวมทั้งหมด 67 คน มีหน่วยงานที่มีแผนจัดทำเอกสารดิจิทัลเพื่อจัดเก็บและเผยแพร่บนระบบ CMUDC คิดเป็น 50.7% ในขณะที่ยัง 49.3% ยังไม่แน่ใจและยังไม่ตอบรับการเข้าร่วม และยังมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากส่วนงาน ดังนี้ 1) อยากให้จัดอบรมการกรอก CMUDC (ทั่วไป) อีกครั้งค่ะ เนื่องจากคณะฯ มีบุคลากรใหม่ บุคลากรบางท่านลาออกไปค่ะ 2) สนใจให้สำนักหอสมุดมาบรรยายที่คณะฯ และสอนการลงข้อมูลแบบละเอียด 3) มีคลังเก็บ ดีค่ะ เป็นโอเพนได้ และ 4) ดีมากค่ะ ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายค่ะ ทั้งนี้ สำนักหอสมุดได้คัดรายชื่อส่วนงานที่สนใจเข้าร่วมและจัดส่งจดหมายเชิญแบบตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันของส่วนงานต่อไป (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 การบรรยาย เรื่อง ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUDC)

4. จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ส่วนงานที่ตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC ในปีงบประมาณ 2567 และ 2568 สำนักหอสมุดได้จัดกิจกรรมให้แก่ส่วนงานที่เข้าร่วม จำนวน 8 ส่วนงาน ดังนี้ 1) งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะเภสัชศาสตร์ คอลเล็กชัน Repository Pharmacy e-Research (CMU Only) 2) สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและล้านนาสร้างสรรค์ คอลเล็กชัน Rompayom e-Magazine และ ACCL e-Books 3) ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ คอลเล็กชัน Repository Science e-Research (CMU Only) 4) ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ คอลเล็กชัน Edu Core Subject e-Books (CMU Only) 5) ห้องสมุดคณะวิจิตรศิลป์ คอลเล็กชัน e-Art Exhibition Poster, Fine Arts e-Term Paper (CMU Only) และ Fine Arts Exhibitions Articles 6) ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ คอลเล็กชัน Veterinary Medicine Special Problem (CMU Only) 7) ฝ่ายห้องสมุดสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คอลเล็กชัน HuSoc e-Journals และ 8) ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ คอลเล็กชัน Academic Information Sources in Agriculture (CMU Only) โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ส่วนงานที่ตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC เรื่อง การลงรายการเอกสารดิจิทัลและมาตรฐานสื่อดิจิทัล บนระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดแยกอบรมตามส่วนงาน โดยนัดวัน เวลา และสถานที่สำหรับการอบรมตามที่ส่วนงานสะดวก

5. สำนักหอสมุดตรวจสอบ จัดทำรายงานแก้ไข และเผยแพร่สารสนเทศดิจิทัลบนระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของการลงรายการ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานอื่น ๆ มีการลงรายการไม่ถูกต้องมากกว่าผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานที่เป็นห้องสมุด เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานไม่มีความรู้ความเข้าใจ

ในเรื่องของการลงรายการเท่าที่ควร ถึงแม้ว่า สำนักหอสมุดมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและมีคู่มือปฏิบัติงานให้ แต่เนื่องด้วยภาระงานอื่น ๆ ทำให้งานด้านการลงรายการข้อมูลไม่ได้ทำต่อเนื่องทุกวันเมื่อเทียบเท่ากับภาระงานหลัก ในขณะที่หน่วยงานจากห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานทั้งที่เป็นบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักการลงรายการมากกว่า ทั้งการลงชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง รายละเอียดสำคัญต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อประสานงานระหว่างกันทำได้ด้วยความสะดวก

6. จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระหว่างส่วนงานที่เข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน โดยจัดทำเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน รับทราบข้อมูล ความต้องการ ความคาดหวัง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้งาน และนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ CMU Digital Collections (CMUDC) ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการจัดการข้อมูลผลงานวิชาการในระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากส่วนงานที่มีการนำเข้าผลงานวิชาการในระบบ CMUDC อย่างต่อเนื่อง และตอบรับการเข้าร่วมในกิจกรรมการรับฟังเสียงผู้ให้บริการผ่านกระบวนการ Focus Group หัวข้อ “การใช้งานระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ CMU Digital Collections (CMUDC)” วันศุกร์ที่ 17 ตุลาคม 2568 เวลา 13.30-15.00 น. ผ่านระบบ Zoom Online Meeting มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด จำนวน 16 คน จำแนกตามส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 8 ส่วนงาน ประกอบด้วย 1) งานห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ 2) งานห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ 3) งานห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ 4) งานห้องสมุดห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ 5) ฝ่ายห้องสมุดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 6) งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะเภสัชศาสตร์ 7) งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ และ 8) สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและล้านนาสร้างสรรค์ โดยแบ่งประเด็นกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ดังนี้

6.1) ด้านบทบาทและหน้าที่ พบว่า 1) ผู้เข้าร่วม จำนวน 5 คน เป็นหัวหน้าคอลเล็กชันที่รับผิดชอบในการจัดหา จัดเก็บและตรวจสอบรายการข้อมูล รวมถึงมีหน้าที่นำเข้ารายการระเบียบในระบบ CMUDC การเข้าใช้งานไม่ได้เข้าเป็นประจำทุกวัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูลที่ต้องการเผยแพร่ ได้แก่ ข้อสอบเก่า รายงานการวิจัยประจำปีของคณะ เอกสารประกอบการสอน และเนื่องจากข้อมูลบางรายการเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานอื่น ๆ ภายในคณะ ซึ่งมีกระบวนการและมีระยะเวลาการดำเนินงานติดต่อประสานงานในการนำมาเผยแพร่ ทำให้ความถี่ของการนำเข้าข้อมูลในระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลยังมีค่อนข้างน้อย 2) ผู้เข้าร่วม จำนวน 6 คน เป็นผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในการลงรายการและนำเข้าข้อมูลในระบบ CMUDC การเข้าใช้งานไม่ได้เข้าเป็นประจำทุกวัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูลที่ต้องการเผยแพร่ประกอบกับผู้ปฏิบัติงานมีภารกิจในงานของตนเอง จึงไม่ได้มีการใช้งานในระบบ CMUDC อย่างสม่ำเสมอ 3) ผู้เข้าร่วม จำนวน 2 คน เป็นเจ้าของข้อมูลและมีการส่งเอกสารให้งานดิจิทัลคอลเล็กชันเป็นผู้ดำเนินการนำเข้าอย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีหน้าที่ในการลงรายการข้อมูลด้วยตนเอง แต่มอบหมายให้งานพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน สำนักหอสมุด เป็นผู้นำเข้าข้อมูลในระบบและมีแผนดำเนินงานในคอลเล็กชันใหม่ในอนาคต โดยข้อมูลเดิมที่จัดทำในรูปแบบตัวเล่มได้ส่งมอบให้งานพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันดำเนินการแปลงผันและส่งข้อมูลเข้าระบบเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบข้อมูลของส่วนงานอยู่ในรูปแบบดิจิทัลทั้งหมดแล้ว ดังนั้น จึงมีแผนดำเนินการนำเข้าเองและประสงค์ให้งานพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันจัดสอนการลงรายการต่อไป 4) ผู้เข้าร่วม จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่ยังไม่มีหน้าที่ในการดำเนินการนำเข้าข้อมูลเข้าในระบบ CMUDC เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนบุคลากรและมาทำงานทดแทนบุคลากรเดิมที่ลาออกไป ยังไม่มีประสบการณ์ในการลงรายการ ทั้งนี้ จะได้นัดหมายประชุมแผนดำเนินงานของปี 2569 ต่อไป และ 5) ผู้เข้าร่วม จำนวน 1 คน เป็นผู้ใช้งานในระบบ CMUDC

6.2) ด้านการจัดหาและรวบรวม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการรวบรวมข้อมูล เนื่องจากต้องใช้เวลาในการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนงานที่เป็นเจ้าของข้อมูลในหน่วยงานเดียวกัน ที่มีขั้นตอนและใช้เวลาในการอนุมัติค่อนข้างนาน ทำให้การนำเข้าข้อมูลไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับมีภาระงานด้านอื่น ๆ ทำให้ความสม่ำเสมอของการลงรายการ

ข้อมูลบนระบบ CMUDC มีน้อย และผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานหนึ่งให้ข้อมูลว่า ข้อมูลดั้งเดิมของส่วนงานอยู่ในรูปแบบตัวเล่ม และไม่ได้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ต้องใช้เวลาในการคัดลอกต้นฉบับเพื่อนำมาแปลงผัน ทำให้ใช้เวลาค่อนข้างนานทั้งในเรื่องของการสแกนเอกสาร การรวมไฟล์ และการตั้งชื่อไฟล์ให้เสร็จสมบูรณ์ทั้งหมดก่อนจึงจะเริ่มนำเข้าบนระบบ CMUDC ในครั้งเดียว ทำให้ปริมาณของข้อมูลที่ให้บริการบนระบบ CMUDC มีให้บริการน้อย นอกจากนี้ยังมีส่วนงานกลุ่มห้องสมุดที่มีทรัพยากรพร้อมสำหรับการนำเข้าบนระบบ CMUDC เพื่อให้บริการโดยอยู่ในรูปแบบดิจิทัลทั้งหมด เพียงแต่ยังไม่ทราบแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งสำนักหอสมุดได้จัดทำแผนดำเนินการระหว่างส่วนงานห้องสมุดที่พร้อมในปีงบประมาณ 2569 ต่อไป

6.3) ด้านการใช้งานและการเข้าถึง พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องของการ Log in เข้าสู่ระบบ CMUDC เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการปรับระบบการยืนยันการเข้าสู่ระบบ CMU Account (Single Sign-On) จะใช้ Microsoft Authenticator เป็นหลัก ทำให้ทุกส่วนงานรวมถึงสำนักหอสมุดต้องมีการปรับการ Log in บนระบบ CMUDC ใหม่ ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการแก้ไขเสร็จสมบูรณ์แล้ว นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานแห่งหนึ่งยังให้ความเห็นว่า ไม่ค่อยได้เข้าใช้งานบนระบบ CMUDC เนื่องจากกำหนดออกของวารสารของหน่วยงานเผยแพร่เพียง 2 ครั้ง/ปี จึงรอทำทีเดียว ทำให้บางครั้งมีการลงรายการผิดพลาด แต่หากมีการผิดพลาดในจุดเดิมซ้ำ ๆ จะมีการแจ้งรายการลงรายการจากสำนักหอสมุดไปยังผู้รับผิดชอบเพื่อให้แก้ไข ซึ่งถือเป็นเรื่องดี เนื่องจากได้ทราบข้อผิดพลาดของตนเอง และ มีผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานให้ความเห็นว่ายังไม่เคยเข้าใช้งานในระบบ CMUDC เนื่องจากไม่มีการสอนงานจากคนเดิมที่ลาออก จึงยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องของการเข้าใช้งาน แต่ยินดีที่จะให้สำนักหอสมุดจัดอบรมการลงรายการให้อีกครั้งเนื่องจากมีข้อมูลที่พร้อมสำหรับนำเข้าบนระบบ CMUDC ในอนาคต

6.4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหรือพัฒนาระบบคลังสารสนเทศดิจิทัล พบว่า ผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานห้องสมุดให้ความเห็นในเรื่องของการปรับปรุงหน้าสืบค้นของระบบ CMUDC เนื่องจากส่วนงานห้องสมุดเป็นส่วนงานที่ต้องให้บริการในด้านการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ดังนั้นปัญหาต่าง ๆ คือปัญหาที่มาจากทำให้บริการและสอนด้านการใช้งานให้แก่ผู้ใช้บริการห้องสมุด ดังนี้ 1) ระบบ CMUDC ตรงกับภารกิจในงานของตนเองทั้งการลงรายการและการให้บริการเผยแพร่ แต่หากมีการเชื่อมต่อกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Alma) เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงของผู้ใช้บริการมากขึ้น เช่น เมื่อค้นบน Alma ก็สามารถไปหาเอกสารฉบับเต็มได้จาก CMUDC ได้ จะดีมาก 2) ต้องการให้มีระบบกรองค้นหาเป็นราย "คณะ" เพิ่มเติมจากเดิมมีเพียงการกรองข้อมูลจาก "สาขาวิชา" 3) ต้องการให้มีการเพิ่มการค้นหาจาก ปี พ.ศ. และ ค.ศ. เพราะปัจจุบันระบบรองรับการค้นหาปี ค.ศ. เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่บางรายการเป็นเนื้อหาภาษาไทย แต่ระบบรองรับปี ค.ศ. 4) กรณีเป็นคอลเล็กชัน (CMU Only) ที่ไม่สามารถโหลดเอกสารฉบับเต็มแบบ Public อยากให้ผู้เยี่ยมชมเห็นระเบียบข้อมูลในคอลเล็กชันนี้ได้ โดยระบุให้ติดต่อผ่านห้องสมุดคณะแทน 5) ตัวหนังสือที่แสดงบนระบบบางมาก สามารถปรับขนาดหรือตัวอักษรได้หรือไม่ และ 6) หน้ารายการระเบียบที่ได้จากการสืบค้นบนระบบไม่สมบูรณ์ ซึ่งปัญหาและข้อเสนอแนะทั้งหมดทางสำนักหอสมุดได้รวบรวมและนำไปประชุมปรับปรุงระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับงานพัฒนานวัตกรรมบริการต่อไป

7. รายงานสรุปโครงการให้ผู้บริหารประจำสำนักหอสมุดรับทราบ ผ่านระบบบริหารจัดการโครงการ (CMUL E-Project) โดยนำข้อมูลผลการดำเนินงานเดิมมาประกอบการวางแผนการจัดทำโครงการใหม่ในปีงบประมาณถัดไป

อภิปรายผลการศึกษา

แนวทางการพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันร่วมกับส่วนงาน เพื่อให้บริการบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มต้นจากการจัดทำโครงการพัฒนากล้องสารสนเทศดิจิทัล ดำเนินงานโดยงานพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน ฝ่ายจัดการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นหนึ่งในโครงการขับเคลื่อนกลยุทธ์ ภายใต้แผนกลยุทธ์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ในกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเข้าถึงและแบ่งปัน โดยทำงานเชิงบูรณาการกับ

ส่วนงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2566) เพื่อดำเนินงานในเชิงรุกโดยมุ่งเน้น การสร้างความร่วมมือกับส่วนงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันร่วมกับส่วนงานให้หลากหลาย อันเป็นการ จัดเก็บและสงวนรักษาองค์ความรู้ของสถาบัน เพื่อขยายบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนพันธกิจด้านการเป็นแหล่งรวบรวม สารสนเทศและองค์ความรู้ที่สำคัญและสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา (เสาวภา หลิมจิวิตร, 2564)

ในระยะแรกได้ดำเนินการสำรวจความต้องการและความสนใจของส่วนงานต่อการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน โดยจัดทำจดหมายเชิญพร้อมจัดทำแบบฟอร์มการเข้าร่วมผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ให้แก่ทุกส่วนงานภายใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมการบรรยายความรู้ให้แก่ส่วนงาน เรื่อง “ระบบคลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUDC)” ผ่านระบบ Zoom Online Meeting โดยเชิญบุคลากรจากส่วนงานที่ได้เข้าร่วมพัฒนา ดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ CMUDC ในปีที่ผ่านมาเข้าร่วมเป็นวิทยากรบรรยายแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการ จัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เพื่อเป็นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้ทุกส่วนงานได้ทราบถึงที่มา ความสำคัญ ประโยชน์ของการจัดเก็บเอกสารดิจิทัล ซึ่งสำนักหอสมุดได้คัดรายชื่อส่วนงานที่สนใจเข้าร่วมในปีงบประมาณ 2567 และ 2568 โดยจัดส่งจดหมายเชิญแบบตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันของส่วนงาน นอกจากนี้ ยังได้จัดอบรม เชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การลงรายการเอกสารดิจิทัลและมาตรฐานสื่อดิจิทัล บนระบบคลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” ให้แก่ส่วนงานที่ตอบรับการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันบนระบบ จำนวน 8 ส่วนงาน โดยสำนักหอสมุดมีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ จัดทำรายงานแก้ไข และเผยแพร่สารสนเทศดิจิทัลบนระบบคลังสารสนเทศ ดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลจากการตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของการลงรายการ พบว่า ส่วนงานนอกเหนือจาก ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการลงรายการไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่มีความสม่ำเสมอในการเข้าใช้งานบนระบบ CMUDC อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อจำนวนรายการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลบนระบบ CMUDC มีให้บริการค่อนข้างน้อย

จากสาเหตุดังกล่าว สำนักหอสมุดจึงได้จัดกิจกรรมการรับฟังเสียงผู้ให้บริการผ่านกระบวนการ Focus Group เรื่อง “การใช้งานระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ CMU Digital Collections (CMUDC) ส่วนงานภายใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” เพื่อรับทราบข้อมูล ความต้องการ ความคาดหวัง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้งาน และนำ ข้อคิดเห็นมาปรับปรุงและพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ CMU Digital Collections (CMUDC) มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1) ด้านบทบาทและหน้าที่ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มีหน้าที่ในการจัดหา จัดเก็บและตรวจสอบรายการข้อมูล รวมถึงมีหน้าที่นำเข้ารายการทะเบียนบนระบบ CMUDC แต่ไม่ได้มีการเข้าใช้งานบนระบบเป็นประจำทุกวัน ขึ้นอยู่กับความ พร้อมของข้อมูลที่สามารถเผยแพร่ได้ บางส่วนงานเป็นผู้ปฏิบัติงานใหม่ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้งาน บนระบบ CMUDC เนื่องจากไม่มีการสอนงานจากผู้ปฏิบัติงานเดิมที่ได้ลาออกไป สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิธร ติณมาศ และ สมาน ลอยฟ้า (2557) ให้ความเห็นว่า บุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลในสถาบันอุดมศึกษา กระจายอยู่ตามคณะ สำนักและศูนย์ต่าง ๆ และมีบุคลากรตามอัตรา ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ควรมีการอบรม เพิ่มพูนให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ระหว่างส่วนงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพความเชี่ยวชาญของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านเทคนิคและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลตามนโยบายของสถาบัน

2) ด้านการจัดหาและรวบรวม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการรวบรวมข้อมูล เนื่องจากต้องผ่าน การอนุมัติเผยแพร่จากผู้บริหารและส่วนงานเจ้าของข้อมูล รวมถึงข้อมูลของส่วนงานบางแห่งยังอยู่ในรูปแบบตัวเล่ม และอยู่ กระจัดกระจาย ต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมและแปลงผันให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลก่อนนำเข้าสู่ระบบ ทำให้ความถี่ของการ นำเข้าข้อมูลบนระบบคลังสารสนเทศดิจิทัลยังมีค่อนข้างน้อย ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดนโยบายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร จากผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกส่วนงานดำเนินการนำส่งข้อมูลและให้บริการบนระบบ CMUDC โดยเฉพาะ และ

มอบหมายให้สำนักหอสมุดกำกับดูแล เนื่องจากที่ผ่านมาใช้วิธีการแบบสมัครใจ ทำให้จำนวนข้อมูลที่นำเข้าสู่อบบมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับส่วนงานทั้งหมด สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุรักษ์ อยู่วัง (2555) ที่ระบุว่าคลังสถาบันส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บและให้บริการผลงานทางวิชาการ และเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของประชาคมมหาวิทยาลัย แต่ยังไม่มีการกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ขาดแนวทางในการดำเนินงาน เนื่องจากนโยบายคลังสถาบันส่วนใหญ่มักปรากฏอยู่ในรูปของภาระงาน จึงอาจทำให้บุคลากรขาดแนวทางในการทำงานที่ชัดเจน และยังให้ข้อคิดเห็นว่าหน่วยงานห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่เหมาะสมในการเป็นผู้ดำเนินการจัดการ รวบรวม เผยแพร่และสงวนรักษาผลงานทางวิชาการเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจัดเก็บ จัดการและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศแก่ผู้ใช้ของมหาวิทยาลัย จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้รับผิดชอบจัดเก็บผลงานทางวิชาการ เพื่อความสะดวกในการใช้และการเข้าถึงผลงานทางวิชาการโดยใช้ระบบคลังสารสนเทศสถาบันเป็นช่องทางในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการให้อยู่รวมกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ วราภรณ์ จันทไชย และ ฤทัย นิมน้อย (2564) และยังสอดคล้องกับ Anuradha (2005) กล่าวว่า การจัดเก็บ รวบรวมและการสงวนรักษาผลงานทางวิชาการในระยะยาว มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกภายในสถาบัน ทั้งในด้านการอนุรักษ์ผลงานในระยะยาวอย่างยั่งยืน และการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับท้องถิ่น เป็นไปด้วยความสะดวกและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาคลังสารสนเทศสถาบันจึงไม่ได้มีประโยชน์เพียงเพื่อการจัดเก็บและให้บริการผลงานทางวิชาการเท่านั้น หากยังทำหน้าที่สำคัญในการสงวนรักษาผลงานอันเป็นภูมิปัญญาของสถาบันให้คงอยู่และเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเชิงประจักษ์แก่บุคคลภายนอกได้อย่างยั่งยืน

3) ด้านการใช้งาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ ไม่ค่อยได้เข้าใช้งานบนระบบ CMUDC เนื่องจากความล่าช้าของการได้มาของข้อมูลที่ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ประกอบกับมีการกิจอื่น ๆ ภายในส่วนงาน ทำให้ไม่มีเวลาเข้าใช้งานบนระบบ CMUDC อย่างสม่ำเสมอ เมื่อไม่ได้เข้าใช้งานเป็นประจำ จึงทำให้ลืมเรื่องการลงรายการข้อมูล มีการลงรายการข้อมูลผิดพลาดจุด จึงอาจเป็นข้อสำคัญหนึ่งที่สำนักหอสมุดควรต้องมีการติดตามความก้าวหน้าของส่วนงานอื่น ๆ นอกเหนือจากส่วนงานห้องสมุด ดังนั้น สำนักหอสมุดจึงควรมีการจัดประชุมติดตามผลการดำเนินงานระหว่างส่วนงาน โดยกำหนดติดตามการนำเข้าผลงานของแต่ละส่วนงานทุก 3 เดือน หากเดือนใดที่ไม่มีการนำเข้าข้อมูลบนระบบ ควรมีการนัดประชุม (ในรูปแบบออนไลน์) ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานจากแต่ละส่วนงาน เพื่อชี้แจงสาเหตุของการนำเข้าสารสนเทศดิจิทัลที่ล่าช้าและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิธร ตินะมาศ และ สมาน ลอยฟ้า (2557) ให้ความเห็นว่าหน่วยงานห้องสมุดควรเป็นหน่วยงานหลัก ในการติดต่อประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลทั้งแบบเป็นทางการโดยตั้งเป็นคณะกรรมการและแบบไม่เป็นทางการ

4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหรือพัฒนาระบบคลังสารสนเทศดิจิทัล ผู้ปฏิบัติงานจากส่วนงานห้องสมุดให้ความเห็นในเรื่องของการปรับปรุงหน้าสืบค้นของระบบ CMUDC และการออกแบบหน้าจอแสดงผล เนื่องจากส่วนงานห้องสมุดเป็นส่วนงานที่ต้องให้บริการในด้านการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการเป็นหลัก จึงควรปรับปรุงรูปแบบการสืบค้นและการแสดงผลบนระบบ CMUDC ให้สืบค้นง่าย มีความสบายตาและใช้ตัวอักษรที่คมชัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัสภา วรรณกายนต์ และคณะ (2564) และ กุลชลี จงเจริญ และคณะ (2564) เสนอว่า ในการพัฒนาระบบควรมีการประเมิน สำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งาน ในส่วนปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเว็บไซต์ และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบการแสดงผลข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟิก ให้มีรูปแบบที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน สามารถใช้งานได้สะดวก เพื่อให้ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมาก อีกทั้ง ยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และส่งเสริมให้ระบบคลังสารสนเทศเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการของหน่วยงานได้ และในงานวิจัยของ กมลทิพย์ หลงหา และ คมกริช รุมตอน (2568) เสนอว่า การพัฒนาฐานข้อมูลและจัดการคอลเล็กชันทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลจะช่วยให้สำนักวิทยบริการได้มีการจัดการและรองรับทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลได้อย่างเป็นระบบ เกิดนวัตกรรมการให้บริการ (Service Innovation) ที่ได้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี รวมถึง

การออกแบบคอลเล็กชันให้มีความทันสมัย ใช้งานง่าย ทำให้การสืบค้นและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศมีความสะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล

จากข้อคิดเห็นทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าสำนักหอสมุด มีแนวโน้มที่ดีในการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกับส่วนงานในการให้บริการผลงานวิชาการในบณคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องผลักดันนโยบายให้ทุกส่วนงานเข้าร่วมจัดเก็บผลงานด้านวิชาการบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารของส่วนงานในการสร้างความร่วมมือเชิงระบบ มีการถ่ายทอดนโยบายลงสู่แผนการปฏิบัติงานแก่ทุกส่วนงาน เพื่อให้การจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทผลงานวิชาการของทุกส่วนงานมีความชัดเจน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างสำนักหอสมุดและส่วนงานอย่างยั่งยืน

บทสรุป (Conclusion)

การพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชันร่วมกับส่วนงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นโครงการหนึ่งในแผนกลยุทธ์ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคังสารสนเทศดิจิทัล (CMUDC) ให้สามารถเข้าถึงและแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้งานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การดำเนินงานเริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการและความสนใจของส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการเข้าร่วมพัฒนาดิจิทัลคอลเล็กชัน โดยจัดทำจดหมายเชิญผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการจัดกิจกรรมบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับระบบ CMUDC เพื่อสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการเข้าร่วมจากส่วนงานต่าง ๆ และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการลงรายการเอกสารดิจิทัลบนระบบ CMUDC ให้แก่บุคลากรจากส่วนงานที่ตอบรับเข้าร่วม โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ลงรายการในระบบโดยสำนักหอสมุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ พบปัญหาหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทและหน้าที่บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้และการฝึกอบรมในการใช้งานระบบ CMUDC ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการลงรายการข้อมูล 2) การจัดหาและรวบรวมข้อมูล มีปัญหาการอนุมัติเผยแพร่ข้อมูลจากผู้บริหารและข้อมูลบางส่วนยังอยู่ในรูปแบบเอกสารตัวเล่ม ต้องใช้เวลาในการแปลงเป็นดิจิทัลทำให้การนำเข้าข้อมูลไม่สม่ำเสมอ 3) การใช้งานระบบ ผู้ปฏิบัติงานไม่ค่อยเข้าใช้งานระบบ CMUDC เนื่องจากภาระงานอื่น ๆ และความล่าช้าในการได้ข้อมูล ซึ่งส่งผลให้การตรวจสอบข้อมูลไม่ตรงตามระยะเวลา พร้อมข้อเสนอให้ปรับปรุงหน้าจอแสดงผลและระบบค้นหาข้อมูลบนระบบ CMUDC ให้ใช้งานสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 4) ข้อเสนอแนะ ควรมีการอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และควรกำหนดนโยบายให้ทุกส่วนงานนำข้อมูลเข้าสู่ระบบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีสำนักหอสมุดกำกับดูแลคลังข้อมูล รวมถึงควรมีการปรับปรุงระบบให้สอดคล้องกับการใช้งานในยุคดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านการใช้งานและการสืบค้นข้อมูลบนคลังสารสนเทศดิจิทัลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รายการอ้างอิง (References)

- กมลทิพย์ หลงหา และ คมกริช รุมตอน. (2568). การพัฒนาฐานข้อมูลและจัดการคอลเล็กชันทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 18(3), 407-424.
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_research/article/view/280055/191654
- กุลชลี จงเจริญ และคณะ. (2564). การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 14(2), 46-58. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/edjour_stou/article/view/247585/172885

- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (พฤษภาคม 2568). *คู่มือการดำเนินงานและเสนอโครงการยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ปรับปรุงปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*.
<https://accl.cmu.ac.th/public/img/uploadfile/1771577808-xjz3t1y8yv.pdf>
- วราภรณ์ จันทไชย และ ถัย นิ่มน้อย. (2564). การจัดการผลงานทางวิชาการและความต้องการใช้คลังสารสนเทศสถาบันของ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(1), 223-237.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/251828>
- ศศิธร ตินะมาศ และ สมาน ลอยฟ้า. (2557). การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลอันเป็นลิขสิทธิ์ของ สถาบันอุดมศึกษาไทย. *บรรณศาสตร์ มศว*, 6(2), 47-63.
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_bulletin/article/download/109379/86057
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (พฤศจิกายน 2566). *แผนกลยุทธ์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)*. https://ita.library.cmu.ac.th/api/assets/ita/222/1744266640_9ff6162239736ed10483.pdf
- เสาวภา หลิมวิจิตร. (2564). การจัดการความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล: กรณีศึกษาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. *อินฟอร์เมชัน*, 29(1), 19-46. <https://infojournal.kku.ac.th/index.php/information/th/article/view/17>
- อนุรักษ์ อยู่วัง. (2555). *การจัดการคลังสถาบันในห้องสมุดมหาวิทยาลัย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://doi.org/10.58837/chula.the.2012.1704>
- อัษฎา วรรณกายนต์ และคณะ. (2564). การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีอุตสาหกรรม. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 8(9), 77-93.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/255009/170503>
- Anuradha, K.T. (2005). Design and Development of Institutional Repository: A case study. *The International Information & Library Review*, 37(3), 169-178. <https://doi.org/10.1080/10572317.2005.10762678>